

OPONENTNÍ POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

Název práce: Poruchy autistického spektra z pohledu intaktního sourozence
Autorka práce: Alžběta Tietzová
Vedoucí práce: PhDr. Hana Sotáková

Předložená práce se zabývá poruchami autistického spektra, tj. pervazivními vývojovými poruchami, kterým se v posledních 20 letech dostává velké pozornosti – jak v praxi, tak v teorii. Vznikly organizace, věnující se diagnostice a intervencím u osob s PAS, jsou publikovány odborné studie i praktické návody na poskytování péče osobám a dětem s PAS.

Předložená práce je zacílena poněkud odlišně, nesleduje přímo osoby s PAS, nýbrž jejich sourozence. Toto zaměření vítám, je v souladu se systemickým přístupem – dítě s jakýmkoli problémem žije v rodině a je potřeba sledovat také členy tohoto systému a hledat vhodné formy podpory, aby byly minimalizovány případné negativní vlivy působící na děti s postižením.

Práce obsahuje všechny části, které jsou vyžadovány – prohlášení, úvod, teoretická část, empirická část – cíle, metody, postupy, výsledky, diskuse, závěr, přílohy. Po jazykové stránce nemám výhrady, čte se dobře, nejsou zde vážné formální nedostatky.

Teoretická část se opírá o tři kapitoly, ve kterých autorka sleduje samotnou problematiku poruch autistického spektra (termín, historie, etiologie aj.), dále pak sourozenecké vztahy a sociální oporu, které přímo souvisejí s tématem diplomové práce. Opírá se o české i zahraniční zdroje, ty zahraniční pak vytěžuje zejména pro mapování vlivů PAS na systém rodiny, vztahy mezi rodiči a dětmi a vztahy mezi sourozenci. S literaturou v zásadě pracuje správně, pouze upozorňuji na nejednotné nakládání se znakem „&“ – v některých případech ho užívá, jindy ne (např. na s. 8, 11, 12 aj.). Oceňuji pokus o srovnání MNK-10 a MNK-11.

Praktická část je postavena na kvalitativní metodologii, autorka zpracovává údaje, které získala z polostrukturovaných rozhovorů s dětmi a dospívajícími (věk 10-18 let), které doplňuje o dotazník sociální opory. Získala 5 respondentů, se kterými pracovala, někteří zkoumaní sourozenci jsou mladší než jejich sourozenec s PAS, jiní jsou naopak starší. Zvolený způsob sběru dat je možné označit jako přiměřený, autorka také ve shodě s etickými principy respondenty anonymizuje.

Autorka si stanovuje výzkumné otázky, k jejich zodpovězení používá otevřeného kódování. Členění prezentace získaných dat je přehledné, autorka kategorizuje odpovědi do témat – percepce PAS ze strany sourozenců, vliv PAS na chod rodiny, vliv PAS na intaktního sourozence a percepce budoucnosti dítěte s PAS ze strany zdravého sourozence. Dotazují se autorky, zda byly popisované kategorie skutečně generovány na základě analýz odpovědí anebo se jednalo o stanovené otázky (překrývají se). Dále by mne zajímalo, zda byly zjištěny rozdíly v percepci sourozence, je-li starším sourozencem mladšího sourozence s postižením od situace, kdy je zdravý sourozenec sourozencem mladším. Nepřekvapuje, že byly shledány významnými včasnými či dostupnými informacemi o povaze PAS, se kterými se zdravý sourozenec může vyrovnávat

se zvláštnostmi svého postiženého bratra – sestry, tj. porozumět jim. Jak by mohly zjištěné údaje pomoci v praxi – při práci s rodinným systémem (alespoň ve formě informací)? Byly získány nějaké zásadní informace, které by mohly být nápomocné rodičům dětí s PAS (tj. jak by měli či neměli přistupovat ke zdravému sourozenci a tak nepřímo podpořit sourozence s PAS?)

Dotazuji se dále autorky – protože byly na katedře psychologie PedF UK, ale i na jiných VŠ – sledovány také další klinické skupiny ve vztahu ke zdravému sourozenci, zda zvažovala nějaké srovnání s nimi – je v něčem percepce vnímání postiženého sourozence s PAS specifická a odlišná od jiných problémů? Případně, přemýšlí autorka, že by podobné srovnání provedla?

Práce splňuje kritéria kladená na bakalářské práce na katedře psychologie, doporučuji ji proto k obhajobě.

V Praze dne 10. 9. 2018

doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.